

ІНСТИТУТ ІСТОРІЇ УКРАЇНИ НАН УКРАЇНИ
ІНСТИТУТ УКРАЇНСЬКОЇ АРХЕОГРАФІЇ ТА ДЖЕРЕЛОЗНАВСТВА
ІМЕНІ М. С. ГРУШЕВСЬКОГО НАН УКРАЇНИ
НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ «ЧЕРНІГІВСЬКИЙ КОЛЕГІУМ»
ІМЕНІ Т. Г. ШЕВЧЕНКА
НАЦІОНАЛЬНА СПІЛКА КРАСЗНАВЦІВ УКРАЇНИ

СІВЕРЯНСЬКИЙ ЛІТОПИС

НАУКОВИЙ ЖУРНАЛ

2023 № 2 (170)

Головний редактор

С. М. Шуміло

Шеф-редактор

С. О. Павленко

Заступники головного редактора

В. О. Дятлов,
О. Б. Коваленко

Відповідальний секретар, науковий редактор

В. В. Шуміло

Випускові редактори

К. Г. Борисенко,
С. Р. Молочко, С. А. Токареєв

Редакційна рада

І. М. Аліференко, Г. В. Боряк, О. Я. Гаранін, І. Б. Гирич, С. Л. Лаєвський,
Р. В. Маньковська, Ю. А. Мицик, О. П. Моця, Г. В. Папакін, Н. Б. Реброва,
О. П. Реєнт, Т. Розен, О. Г. Самойленко, В. А. Смолій,
О. С. Шеремет, С. В. Шумило

Редакційна колегія

А. М. Боровик, С. Ф. Веремєєв, О. М. Веремейчик, Г. В. Вертієнко, О. І. Галенко,
В. О. Дятлов, Я. В. Капранов, О. Б. Коваленко, І. В. Кондратьєв, П. Кролл, Т. Льоннгрєн,
Є. М. Луняк, С. М. Ляшко, О. О. Маврін, Є. Остапчук, А. М. Острианко, В. М. Пекарчук,
С. М. Плохій, В. М. Половець, О. А. Пригарін, О. Я. Рахно, Г. Хаусман, В. Г. Ченцова,
О. Є. Черненко, Д. Чишмеджиєв, Н. В. Шліхта, К. М. Ячменіхін

З 02.07.2020 р. журнал включено до **категорії Б**

Переліку наукових фахових видань України,
публікації яких зараховуються до результатів дисертаційних робіт
зі спеціальностей **032 “Історія та археологія”** і **035 “Філологія”**

Статті журналу індексуються в **Google Scholar** та **OpenAIRE**

Журнал видається за фінансової підтримки з обласного бюджету Чернігівської області
в рамках обласної Програми підтримки розвитку інформаційної
та видавничої сфер Чернігівщини на 2021–2022 роки

Міністерство юстиції України. Свідоцтво про державну реєстрацію друкованого засобу
масової інформації Серія КВ № 23837–13677Р від 03.04.2019

ISSN-print: 2518-7422

ISSN-online: 2518-7430

Адреса редакції: проспект Миру, 13, кабінет 106, м. Чернігів, 14021, Україна

Телефони для довідок: +38-(050)-282-2075; +38-(63)-255-8821

E-mail: siverian.chronicle@gmail.com

Старий сайт журналу: siver-litopis.cn.ua

Новий сайт журналу: sl-journal.com.ua

© Редакція «Сіверянського літопису», 2023

INSTITUTE OF HISTORY OF UKRAINE OF THE NAS OF UKRAINE
M. S. HRUSHEVSKYI INSTITUTE OF UKRAINIAN ARCHEOGRAPHY AND
SOURCE STUDIES OF THE NAS OF UKRAINE
T. H. SHEVCHENKO NATIONAL UNIVERSITY «CHERNIHIV COLEHIUM»
NATIONAL ASSOCIATION OF LOCAL RESEARCHERS OF UKRAINE

SIVERIAN CHRONICLE

SCIENTIFIC JOURNAL

2023 № 2 (170)

Editor-in-Chief

S. Shumilo

Managing Editor

S. Pavlenko

Deputies of the Editor-in-Chief

V. Diatlov,
O. Kovalenko

Executive Secretary, Scientific Editor

V. Shumilo

Technical Editors

K. Borysenko,
S. Molochko, S. Tokariev

Editorial Council

I. Aliferenko, H. Boriak, O. Haranin, I. Hyrych, S. Laievskyyi, R. Mankovska, O. Motsia,
Yu. Mytskyk, H. Papakin, N. Rebrova, O. Reient, T. Rosén, O. Samoilenko, V. Smolii,
O. Sheremet, S. Shumylo

Editorial Board

A. Borovyk, S. Veremeev, O. Veremeichyk, H. Vertienko, O. Halenko, V. Diatlov,
Ya. Kapranov, O. Kovalenko, I. Kondratiiev, P. Kroll, T. Lönnngren, E. Lunyak, S. Liashko,
O. Mavrin, J. Ostapczuk, A. Ostriancko, V. Pekarchuk, S. Ploky, V. Polovets, O. Prigarin,
O. Rakhno, G. Hausmann, V. Chentsova, O. Chernenko, D. Cheshmedzhiev, N. Shlikhta,
K. Yachmenikhin

Since 02.07.2020 this Journal is included in the **category B**
of the List of scientific professional publications of Ukraine,
whose publications are included in the results of dissertations
in specialties **032 “History and Archaeology”** and **035 “Philology”**

Journal articles are indexed in **Google Scholar** and **OpenAIRE**

The journal is published with the regional budget support of Chernihiv region
within the Program
of information and publishing industry development in Chernihiv region for 2021–2022

Ministry of Justice of Ukraine. Certificate of State Registration of the Print Media
Series KV № 23837–13677R from 03.04.2019
ISSN-print: 2518-7422
ISSN-online: 2518-7430

Address of the Editorship: 13/106 Peace Avenue, Chenihiv, 14021, Ukraine
Phone for reference: +38-(050)-282-2075; +38-(063)-255-8821
E-mail: siverian.chronicle@gmail.com
Old journal site: siver-litopis.cn.ua
New journal site: sl-journal.com.ua

© Editorship of the «Siverian chronicle», 2023

ЗМІСТ

У глиб віків

Кіорсак В. Русько-Скандинавські історичні зв'язки як чинник розвитку колективних уявлень про Схід у середньовічних ісландських джерелах	5
Матушек О. Українська політична еліта в літературному дискурсі представників Київської митрополії XVII століття	19

Історія міст і сіл

Шакула В. Зміни в асортименті продукції Переяславського хлібозаводу та її реалізація в 90-х рр. XX ст. – перших десятиліттях XXI ст.	25
--	----

Церковна старовина

Ганшин О. Перевірка гіпотези щодо тотожності храму літописного монастиря Святого Симеона та споруди Кирилівської церкви Києва на підставі аналізу відомостей із пом'яників і артефактів сфрагістики	30
Федчук О. Неоунія на Волині у 1930-х рр.	45

Розвідки

Білоус В. З історії українських досліджень Океанії: мореплавець Василь Хромченко (I пол. XIX ст.)	53
Шара Л. Місцевий «самородок» Кузьма Потапович Ходот (1841–1912)	65
Левицька Н. Кобзарі в кубанських паланках (кінець XVIII – 30-ті роки XX ст.)	72
Бойда А. Основні юридичні процеси щодо посмертної реабілітації В.І.Порайка в 1954–1957 рр.	79

Літературознавчі студії

Шуміло С. Оповідання про Миколу Святошу в Києво-Печерському патерику: досвід герменевтичного аналізу	91
Петрушко Л. Емоційний світ Києво-Печерського патерика крізь призму цитат та алюзій християнської літератури	97
Гончаренко А. «Чужий» текст у Києво-Печерському патерику	113
Петренко-Цеунова О. Мілітарний дискурс у Києво-Печерському патерику	118

Дослідницькі нотатки

Махонін О. Генеза філософсько-антропологічного дискурсу проблеми повсякдення ...	124
Рожкова Л., Кузьменко Н. Остарбайтерки з України в умовах «надзвичайного повсякдення» (на матеріалах мемуарних джерел)	132
Ніколаєць Ю. Інформаційно-комунікаційний простір України в умовах російсько-української війни (2014–2023)	140

Рецензії. Огляди. Анотації

Павленко С. Рецензія : Номенклатурне буття у спогадах очевидця-літописця // <i>Половець В.М.</i> Спогади. Чернігів: Десна, 2021. 332 с.	153
---	-----

Некрологи

Пам'яті Петра Володимировича Пирого (1956–2022)	158
---	-----

CONTENT

Into the depths of centuries

- Kiorsak V.** The role of Rus-Scandinavian relations in shaping the collective memory of the East in medieval icelandic texts 5
- Matushek O.** The Ukrainian political elite in the literary discourse of representatives of the Kyiv Metropolitanate of the 17th century 19

The history of cities and villages

- Shakula V.** Changes in the product range of the Pereyaslav bakery and its implementation in the 90s of the 20th – the first decades of the 21st c. 25

Church antiquities

- Ganshin O.** Verification of the hypothesis on the identity of the church of the chronicle monastery of St. Simeon and the building of St. Cyril's church in Kyiv on the base of analysis of the information of pomyanniks and sphragistics artefacts 30
- Fedchuk O.** Neo-union in Volyn in 1930s. 45

Explorations

- Bilous V.** From the history of Ukrainian explorations of Oceania: navigator Vasyl Khromchenko (the first half of the 19th c.) 53
- Shara L.** Local «nugget» Kuzma Potapovich Khodot (1841–1912) 65
- Levytska N.** Kobzars in Kuban palankas (the end of the 18th – 30s of the 20th c.) 72
- Boida A.** Main legal proceedings regarding the posthumous rehabilitation of V.I. Porayko in 1954–1957 79

Literary studies

- Shumilo S.** The story of Mykola Sviatosha in the Paterik of the Kievan Caves Monastery: the experience of hermeneutical analysis 91
- Petrushko L.** Emotional world of the Kyivan Cave Patericon through the prism of quotes and allusions from Christian literature 97
- Honcharenko A.** «Alien» text in the Kyiv-Pechersk Patericon 113
- Petrenko-Tseunova O.** Military discourse in the Paterik of the Kyiv Caves Monastery 118

Research notes

- Makhonin O.** The genesis of the philosophical and anthropological discourse on the problem of everyday life 124
- Rozhkova L., Kuzmenko N.** Female ostarbaiters from Ukraine in conditions of «extreme everyday life» (based on materials from memoir sources) 132
- Nikolaiets Yu.** Information and communication space of Ukraine in the conditions of Russian-Ukrainian war (2014–2023) 140

Reviews. Overview. Annotations

- Pavlenko S.** Review : Nomenclature existence in the memories of an eyewitness-chronicler // *Polovets V.M.* Memories. Chernihiv: Desna, 2021. 332 p. 153

Necrology

- In memory of Peter Volodymyrovych Pirog (1956–2022) 158

